

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣ ಪದ್ಧತಿ ವೈ.ಎಂ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಗಂಗಾ ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ
ಕಾಲೇಜು, ತುಮಕೂರು.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18816687>

ABSTRACT:

ಕರ್ನಾಟಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶರಣಿಯುಗವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಲಿಂಗ ಜಾತಿಯ ಮಿಥ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಬದುಕಿನ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶೋಷಿತರ ಉದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಶರಣರ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ.

KEYWORDS:

ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣ, ಮಾಯೆ, ವೈಚಾರಿಕತೆ, ಜಾಗೃತಿ, ಕುಟುಂಬ, ಭಕ್ತಿ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತೀರಾ ನಗಣ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತಮಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆಯದೇ ಮಹಿಳೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆಗಳಿಂದ ವಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಾದಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮಹಿಳೆಯು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿವೆ. ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನಾಮಿಕ ಕೊಡುಗೆ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ವಿರಹ, ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮ, ಕುಟ್ಟುವ, ಬೀಸುವ, ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳು ಜನಪದ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿವೆ.

ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದದ್ದು 12 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ವಚನರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರು.

ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ 10 ರಿಂದ 12 ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ರಚಿತವಾದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಎನ್ನುವ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೇಂದ್ರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಯುಗ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಪೇಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ದಲಿತ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಜಾಗೃತಿ, ಸ್ವಂತಿಕೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು.

12 ನೇ ಶತಮಾನ 'ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ ಯುಗವಾಗಿ' ಶಿವಶರಣರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ತಾರತಮ್ಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಲೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು 30 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶಿವಶರಣೆಯರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೈವದ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ವಚನ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವರ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮದ ಗುಣ ಹೊಂದಿವೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ವಿಚಾರವು ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ 12 ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಚನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪೂರ್ವ ಶೈವಪಂಥ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗೌರವಯುತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿತು. ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೀಡಿದ್ದ ಅಧೀನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ವಚನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿತು. ಸ್ತ್ರೀತ್ವವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ನಿರಾಕರಣೆಗೊಂಡು ಸ್ತ್ರೀತ್ವವನ್ನು ಪುರುಷ ಸಮಾನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಮಾನವೀಯ ಕಾಳಜಿಯು ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಆರಂಭಿಕ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಸವಪೂರ್ವ ಯುಗ ಅಂದರೆ 11ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ. ವರ್ಗ, ವರ್ಣಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಧೀನ ನೆಲೆಗೆ ತಳ್ಳಿದ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಮೊದಲು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ ವಚನಕಾರ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ವಿಚಾರ ಮುಂದೆ ವಚನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಈ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು.

ಮೊಲೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಡೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬರು
ಮೀಸೆ ಕಾಸೆ ಬಂದಡೆ ಗಂಡೆಂಬರು
ನಡುವೆ ಸುಳಿವ ಆತ್ಮನು
ಹೊಣ್ಣು ಅಲ್ಲ, ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ!

ಎಂಬ ಈ ವಚನ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಸದೃಢ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು 12 ನೇ ಶತಮಾನದ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣ-ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಅನುಭವಿಸಿದ ತೀವ್ರವಾದ ನೋವು ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ವಚನಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ. ಗೊಗ್ಗವೆಯು ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನದ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಂತಹ ವಚನವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಮೊಲೆ ಮೂಡಿಬಂದರೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬರು,
ಮೀಸೆ ಕಾಸೆ ಬಂದರೆ ಗಂಡೆಂಬರು,
ಈ ಉಭಯದ ಜ್ಞಾನ
ಗಂಡೋ ಹೆಣ್ಣೋ ನಾಸ್ತಿನಾಥ.²

ಗೊಗ್ಗವೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲ, ಲಿಂಗಭೇದವನ್ನುವುದು ಅಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಸತ್ಯಕ್ಕನು ಇದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. “ಮೊಲೆ ಮುಡಿ ಇದ್ದುದೆ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಕಾಸೆ ಮೀಸೆ ಕಠಾರವಿದ್ದುದ ಗಂಡೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಅದು ಜಗದ ಹಾಹೆ; ಬಲ್ಲವರ ನೀತಿಯಲ್ಲ.”³ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ನಡುವಿನ ಲಿಂಗಭಿನ್ನತೆ ಕೇವಲ ಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ರೂಪಕ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯಕ್ಕನ ವಚನವೂ ಸಹ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಧೀನಸ್ಥಿತಿ ತಿರಸ್ಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೀಲಮ್ಮನ ವಚನದಲ್ಲೂ ನೋಡಬಹುದು “ಏಕೆನ್ನ ಪುಟ್ಟಿಸಿದೆಯಯ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪಾಪಿಯೆ? ನಾನು ಇಹಪರಕ್ಕೆ ದೂರಳಯ್ಯ”⁴ ತನ್ನ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯವೇ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಜನಿಸಲು ಕಾರಣ ಎಂದು ಹತಾಶಳಾಗಿ ಕೊರಗುವ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ನೀಲಮ್ಮ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳ ಬಗೆ ಜಾಗೃತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು-ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆದ ಹೆಣ್ಣು. ವೈರಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂನ್ಯಾಸ ಜೀವನ ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯು ಸಂಸಾರ-ಗಂಡ-ಕುಟುಂಬವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕೇಶಾಂಬರೆಯಾಗಿ ಬೀದಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮಹಾದೇವಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಎದುರಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅಕ್ಕ ಪುರುಷಶಾಹಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ರೀತಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿದೆ. “ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣಾದಡೆ ಗಂಡಿನ ಸೂತಕ ಗಂಡು ಗಂಡಾದಡೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೂತಕ ಮನದ ಸೂತಕ ಹಿಂಗಿದಡೆ ತನುವಿನ ಸೂತಕಕ್ಕೆ ತೆರಹುಂಟೆ?”⁵ ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಸೂತಕದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ವಚನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಧೀನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು

ಬದಲಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನವೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ರೂಪು ತಳೆಯಿತು. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸದೊಂದು ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ವಚನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಂಡಿಸಿತು.

ಸ್ತ್ರೀತ್ವಕ್ಕಂಟಿದ ಮಾಯೆ ಮಿಥ್ಯೆ ಎಂಬ ಹುಸಿ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದುದು ಶರಣರ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಯ ಮಹತ್ವದ ಆಯಾಮವಾಗಿದೆ. “ಅರಿತವರಿಗೆ ಮಾಯಶಕ್ತಿ, ಅರಿಯದವರಿಗೆ ಮಾಯೆ ಮಾರಿ” ಎನ್ನುವ ಶರಣರ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಮಾಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಿವೇಕ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಮಾಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀತ್ವವನ್ನು ಶಕ್ತಿ ತತ್ವವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿತತ್ವವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವ ಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ‘ಹೆಣ್ಣು-ಹೊನ್ನ-ಮಣ್ಣು’ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪುನರುಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಮೋಹ, ಮಮಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಮನಸ್ಸಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ‘ಮಾಯೆ’ ಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಭುದೇವರು ‘ಮಾಯೆ’ ಯ ಲಿಂಗಾತೀತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಲುವು ಸ್ತ್ರೀತ್ವಕ್ಕಂಟಿದ ಮಾಯೆಯ ಮಿಥ್ಯಾರೋಪವನ್ನು ಕಳಚುವಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾಯಿತು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಲೋಚನಾ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ ನೆಲೆಗೆ ಒತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿತು.

ವಚನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ವಚನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ವಿಚಾರ ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ಸಂವೇದನಶೀಲರಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧೋರಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಭೋಗದ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಚೈತನ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಆತ್ಮದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವೆನಿಸಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸತ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದುದು ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ.

ಮುಂದುವರಿದು ಮಹಿಳೆಯರ ಮಹತ್ವದ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಚಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು, 17 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ‘ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ’ ಕಾವ್ಯದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಏಕೈಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಪಾಲನೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ, ಅದರಲ್ಲೇ ಮುಕ್ತಿಗೊಳ್ಳು ಎಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನ ಅಧೀನ ನೆಲೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದ

ಸಾಮರಸ್ಯ ದಾಂಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಸ್ಥಾನಮಾನ, ವಿದ್ಯೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆಯಿದ್ದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಅಬಲೆಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿದ್ಯಾವಂತಳಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾಗಿ, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ, ವೈಚಾರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಬುದ್ಧೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯರಚನೆಮಾಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ಎಸ್. (ಸಂ), (2001), ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ-2, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಪು.ಸಂ. 284
2. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ (ಸಂ), (2001) ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಂಪುಟ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಪು.ಸಂ. 696
3. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 682
4. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 765
5. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 349

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ಎಸ್. (ಸಂ), (2001), ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ-2, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
2. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ (ಸಂ), (2001) ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಂಪುಟ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
3. ಶ್ರೀಮತಿ ಎಚ್.ಎಸ್. (ಸಂ), (2006), ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಹಂಪಿ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
4. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ (ಸಂ), (2001), ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಂಪುಟ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.
5. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಎಂ., (1998), ವಚನ ಶೋಧ 2, ಬೆಂಗಳೂರು: ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
6. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ. (ಸಂ), (2001), ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ 6, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.